

ג ו ט
 ט צ ת

דף פרשת שבוע

פרשת וישלח

יצא לאור ע"י רבנות ק"ק פראג

כניסת שבת: 15:51 צאת שבת: 17:02
 י"ד כסלו תשס"ח 23. 11. – 24. 11. 07

PARAŠAT VA-JIŠLACH

DVAR TORAH

based on *Growth Through Torah*
 by Rabbi Zelig Pliskin

Before Jacob's confrontation with his brother, Esau, he made preparations to ensure the safety of his family and his possessions. Following this, the Torah relates:

"And Jacob remained alone..." (Genesis 32:25)

How are we to understand the significance of his remaining "alone"?

The Midrash (Beraishis Rabbah 77:1) states that 'just as the Almighty is alone, so too Jacob was alone.' We see from this that the Sages understand that the word "alone" is a positive attribute and a form of emulating the Almighty. "Alone" means that you have an independent attitude and perspective.

The Mishna in Pirke Avot 4:1 (Chapters of the Fathers) defines four key terms: "Who is the wise man? The one who learns from everyone. Who is the strong person? The one who conquers his negative impulses. Who is the wealthy person? The one who is happy with his portion. Who is the honorable person? The one who honors others."

Rabbi Yeruchem Levovitz, of blessed memory, explained the Mishna in light of the positive attribute of being alone - that every person can only obtain the most important things in life independently of anyone else. The important things depend on your attitude and perspective.

Wisdom is an approach to life, not a comparative contest. The wise man is the individual who does not compare his wisdom to that of others, but because of his love for wisdom he chooses to learn from everyone, for each person has

wisdom to share. True strength is having the ability to overcome your negative tendencies and impulses. If it were dependent upon being victorious over others, as soon as someone else is stronger, you are no longer the strong man. True strength is only dependent upon yourself. Wealth is not dependent on how much money you have or the number of your possessions. If it were, then you could lose your entire wealth overnight. Rather, true wealth is feeling joy for what you do have. If honor were dependent on how others treat you, what are you supposed to do if others decide not to honor you? Woe to a person whose honor is dependent on the whim of others. True honor is up to you. You are honorable if you honor others regardless of how others treat you.

© 2007 Rabbi Kalman Packouz and Aish.com

!there's more in english!
 see p. 3-4

כחול הים

הרב ערן טמיר

לא קשה להבין את הכנותיו המרובות של יעקב אבינו לקראת מפגשו עם עשו בתחילת פרשתנו. אותו עשו שתכונתו ומהותו "איש יודע ציד איש שדה" - כוחנות, אלימות ורשעות במסווה של 'צדקנות' מוסרית בדיפלומטיה רהוטת לשון. הכנות שכללו כידוע שלושה צדדים א. הכנה למלחמה ב. מאמץ דיפלומטי - דורון ג. תפילה לרבש"ע. והנה, את תפילתו לקב"ה מסיים יעקב בהזכרת הבטחתו של הקב"ה: "ואתה אמרת היטיב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב" (בראשית לב ג). ויש לשאול מדוע משתמש יעקב אבינו דווקא במשל זה "כחול הים", ולא במשלים האחרים שלהם נמשלנו אנו, עם ישראל, "עפר הארץ" ו"כוכבי השמים"?

מבאר הכלי יקר (במקום) ששלושה משלים אלו אינם רק הבטחה לריבוי כמותי, אלא ביטוי לשלוש התכונות המהותיות שבנו, וכן לשלושת ה'מצבים' שבהם נהיה במהלך ההסטוריה.

א. העפר מבטא מחד את הענווה, הצניעות, את המסוגלות לקבל עליו כוחות חיים עליונים ומפותחים יותר ממנו ולהצמיחם (מים רוח אש) בחינת "נפשי כעפר לכל תהיה". את היותו כלל, גוש עפר, ולא רק פרט, התכונות הישראליות המאפיינות אותנו כל כך, ומאידיך את המצב ההסטורי שלנו בו אנו שפלים, דורכים עלינו ורומסים אותנו באופן פיזי ורוחני כעפר הארץ ממש.

ב. כוכבי השמים, מבטא את המדרגה הרוחנית העליונה שבישראל, את הייחודיות של כל אחד מאתנו בעבודת ה'... בחינת 'כל אחד כוכב', ואת המצב ההסטורי שבו אנו מצליחים, עומדים ברום המעלה והשלטון הערכי והמעשי.

ג. חול הים הוא התכונה הישראלית - לא להיכנע, להתעקש ולעמוד על עקרונותינו, ולהדוף את כל הקמים עלינו תרבותית פוליטית וצבאית, ממש

כחול הים העומד בעוז אל מול גלי הים, הנראים כשוטפים אותו, אך הוא מתוך עוצמתו הפנימית עומד מולם ומכניעם, וכלשונו שם "ישראל נמשלו לשלושה דברים - לעפר, לחול ולכוכבים, כי בזמן השלום וההצלחה נמשלו לכוכבי מרום ונישא וגבוה מאוד... ובזמן השפלות שהם כעפר לרוב... וזה הבטחה שהיה במצרים כעפר שהכל חורשין עליו באותו הזמן יעלו משפל מצבם ויפרצו ימה וקדמה... ובזמן הממוצע בין שניהם דהיינו בזמן שאין להם מנוחה מן האויבים הרודפים העומדים עליהם לכולתם והקב"ה מצילם מידם נמשלו לחול זה שכל גלי הים עומדים להציף את העולם ובהגיעם לחול הם נשברים ולא יוכלו לעבור את החול כך האומות הקמים על ישראל אינן יכולין לישראל לכולתן" משום כך הזכיר יעקב בתפילתו דווקא את תכונת חול הים שהיא היא שתעמוד לו מול גליו הרועשים של עשו בנוסף להתכונותו למלחמה ומאמצו הדיפלומטי, על כן הזכיר בתפילתו עניין הבטחת החול להצילו מיד הרודף עשו ושלא יוכל לו, כחול זה שלא יוכלו לו הגלים, כך לא יוכל עשו לו"

כאז, כן כל ההסטוריה, וכן היום ערב ועידת אנפוליס הנקראת בתרמיתה הגדולה 'ועידת השלום', כהמשכם של הסכמי אוסלו, שגרמו לנו נזקים כבדים, עת שוטפים עלינו גלי הים הסוערים של לחצים פוליטיים בינלאומיים מבחוץ ומאבק בטחוני מפנים, נדע כולנו החברה הישראלית כולה, ומנהיגינו בפרט, לעמוד כחומה בצורה תוך עמידתנו העיקשת על ערכינו ועקרונותינו "כחול הים" שהשקט שבו ועוצמתו הפנימית האמתית מכניעים ויכניעו בעז"ה את כל הגלים הגבוהים העומדים עלינו לפגוע בנו ולהזיק לנו.

© כל הזכויות שמורות למכון מאיר

PNINEJ HALACHA

CHANUKA

(pokračování z minulého čísla)

Kapitola 5: DUCHOVNÍ ZISK
 PRO DALŠÍ GENERACE

Navzdory všem nedostatům [viz minulé číslo] mělo vítězství Chašmonaim obrovskou hodnotu. Státní samostatnost, i když jen částečná, přispěla k celkové prosperitě židovské populace v Erec Jisrael. Zatímco doposud bylo asi čtyřicet procent veškeré produkce odváděno jako daň Řekům, od tohoto okamžiku vše zůstávalo a přispívalo k ekonomickému rozvoji Jehudy. Zaslouhou vítězství se židovské osídlení rozšířilo do dalších částí Erec Jisrael, Židé se vraceli z diaspory, porodnost stoupala - a celý národ se celkově obnovoval

po churbanu a exilu, kterými prošel.

Díky státní samostatnosti se Erec Jisrael opět stala národním a duchovním centrem celého *Am Jisrael*. *Batej ha-midraš*, ješivy a studovny vzkvétaly a rozšiřovaly se. Slova Mužů velkého shromáždění „ustavte hodně žáků a vytvořte ohradu kolem Tóry“ (Avot 1, 1) byla plně realizována. Tato doba umožnila velký rozvoj studia ústní Tóry, díky jejíž síle si potom Izrael uchoval svou víru a svou Tóru po dva tisíce let těžkého exilu.

Zázrak s lahvičkou oleje je proto více než cokoli jiného vyjádřením Chanuky. *Bejt ha-mikdaš* byl sice později zničen a všechny politické zisky, kterých Chašmonaim dosáhli, ztratily význam. Ale studium ústní Tóry, které se v tom období tak rozvinulo a posílilo, zůstalo navždycky. Zázrak s lahvičkou oleje ukazuje na věčnou sílu Tóry, která dokáže prosvítit temnotu navzdory přírodním zákonům. Jen díky ní jsme přestáli temnotu dlouhého exilu. Zázrak s lahvičkou oleje ukázal i výjimečnost židovského národa, že není jako ostatní národy. Nelze jej pokořit, a jeho víru nelze potlačit.

Matitjahu a jeho synové se zasloužili o to, že se projevil hluboký základ a síla Tóry a výjimečnost židovského národa. Ale vláda chašmonejského rodu byla vlada přechodná, kterou nepřipomínáme žádným zvláštním slavnostním způsobem.

Proto jsou dobře pochopitelná slova chazal (Roš ha-šana 18b), kteří vysvětlili, že zásluhou zázraku s lahvičkou oleje a micvy zapalovat svíčky, kterou chachamim ustanovili, zůstaly dny Chanuky i pro další generace. Díky zázraku se ukázalo, že plody vojenského vítězství nad Řeky nejsou jen momentálním ziskem, nýbrž i vítězstvím pro přicházející generace. Proto chazal ustanovili,

aby Chanuka zůstala, přestože ostatní slavnostní dny zmíněné v Megilat Taanit [viz 1. kapitola v G.Š. 119] ztratily svou platnost se zničením druhého Chrámu. A proto také, spolu s micvou zapalovat osm dní Chanuky svíčky, vyjadřujeme díky a chválu H', když říkáme *al ha-nisim* a Hallel za záchranu a vítězství.

V průběhu let se ukázalo, že význam zázraku je ještě mnohem větší. Nejen v tom, že se nám podařilo uniknout záplavě helénismu, která spláchla svět, ale i v tom, že v dlouhém a složitém procesu judaismus poději rozdrolil většinu idolatrických základů helénismu. Víra v jediného Boha, etické hodnoty, aspirace měnit svět k lepšímu, to jsou základy Tóry, které se postupně šířily mezi ostatní národy, až se v přímých či pokroucených cestách (coby křesťanství a islám) staly základem pro všechno dobré, co lidská civilizace obsahuje.

A čím delší byl náš exil, o to déle a o to silněji svítí světlo Tóry a Izraele. A svítí pořád dál, až se nám podaří přinést čistý olej z oliv Erec Jisrael, který zapálíme v menoře v nově postaveném Chrámu; a země se naplní poznáním H', *bimhera be-jamejnu amen*.

Kapitola 6: SVĚTLO, KTERÉ OZAŘUJE TEMNOTU – ÚSTNÍ TÓRA

Není náhoda, že Chanuka připadá na období, ve kterém noční tma vrcholí. Noci jsou nejdelší v roce a zima a chlad sílí. A nejen to – dokonce ani měsíc nesvítí, protože Chanuka připadá na dny kolem začátku nového měsíce, kdy je měsíc v novu.

A v okamžiku, kdy slunce zapadá a krajem se rozlévá tma, vycházejí Židé, v rukou drží svíčky a zapalují chanuková světla. A symbolizují tak silnou židovskou víru, která proráží všechny temnoty. Ani v dobách kruté nadvlády velkých impérií jsme se

nevzdali a neopustili světlo Tóry a víry, a dále jsme studovali a vyučovali. A trocha našeho světla zahání mnoho jejich tmy.

Dny Chanuky jsou dny radosti z ústní Tóry. Jednak proto, že je ustanovili chazal, jednak proto, že micva zapalování svíček je jednou z prvních micvot, které chachamim ustanovili. Ale především jsou samy o sobě výrazem smyslu ústní Tóry. V době prvního Domu byla v Izraeli ještě rozšířena *nevu'a* (působení proroků) a proto se zabývali především Tórou psanou. Ale po zničení prvního Domu *nevu'a* ustala, a přišel čas pro Tóru ústní. Ústní Tóra poukazuje na vysoký stupeň Izraele, který je společníkem při zjevování světla Tóry. Její základy jsou pevně dány v psané Tóře, a cestu k jejich realizaci razí učenci Tóry ústní. Světlo psané Tóry svítí silněji, podobá se polednímu slunci, zatímco světlo Tóry ústní je jako světlo měsíce a hvězd. Schopností ústní Tóry je ale sestoupit do skrytů lidské duše a prozářit ty nejtemnější kouty na světě.

V období druhého Chrámu byl položen základ pro rozvoj studia ústní Tóry, pro její ustanovení, ohrady a zvyky. A díky zvláštnímu světlu ústní Tóry, které se podobá světlu chanukových svíček, se nám podařilo vypořádat se se všemi těžkostmi galutu.

Tyto myšlenky, skryté ve smyslu Chanuky, jsou možná důvodem, proč se Chanuce dostává takové oblíbenosti a lásky, že téměř není Žida, který by –i když je vzdálen praktickému konání většiny ostatních micvot- nezapaloval chanukové svíčky. A nejen to – všichni Židé navíc tuto micvu plní podle zvyklostí *mehadrin min-ha-mehadrin*, tedy nejlépe jak to je možné [protože ke splnění základní povinnosti stačí teoreticky zapalovat každý den jen jednu svíčku].

© 5768 rav Eliezer Melamed

(Pokračování příště bs" d.)

SEFER

MESILAT JEŠARIM

Kapitola 18

Co je to *midat ha-chasidut*

Pojem *chasidut* potřebuje opravdu hodně vysvětlit, protože mezi lidmi kolují pod tímto jménem všechny možné návyky a způsoby chování, které přitom ale nejsou nic než hrubé napodobeniny bez atributu, bez tvaru a bez úprav. Je to způsobeno nedostatkem zkoumání a skutečného porozumění, kterým trpí příjemci těchto forem, protože se nesnažili a nenamáhalí poznávat *derech H'* jasným a přímým věděním, nýbrž udělali ze sebe taky-chasidy, vydávající se hned první cestou, která je napadla, aniž věci poznali hlouběji a zvažili je na vahách moudrosti. A tím zkazili jméno *chasidut* v očích širokých mas lidí i v očích těch vzdělanějších mezi nimi, protože ti si začali myslet, že *chasidut* spočívá ve věcech zbytečných nebo ve věcech přičicích se rozumu a správné úvaze, a uvěřili, že veškerá *chasidut* spočívá jen v odříkávání co největšího množství proseb a dlouhých vyznání, ve velkých nářcích a poklonách, divném sebetryznění, kterými člověk umrtvuje sám sebe, noření se do ledu a sněhu a podobně. A nevědí, že i když některé z těchto věcí jsou potřebné pro *ba'alejtšuva* [pro ty, kteří dělají tšuvu] a že některé z nich se mohou hodit *prušim* [*midat ha-prišut*, viz kapitoly 13-15], přesto se na nich *chasidut* vůbec nezakládá, s výjimkou toho, co je mezi těmito formami dobré a co je k *chasidut* vhodné jako doplněk.

Skutečná *chasidut* je ale přitom věc velice hluboká ke správnému pochopení, a je založena na základech velké moudrosti a maximální nápravy činů, za kterými by se každý, kdo má

moudré srdce, měl hnát, protože jen moudří lidé ji mohou dosáhnout doopravdy. Tak řekli z"l (Avot 2, 5): *am ha-arec* se nestane chasidem [tj.: člověk nevzdělaný v Tóře nemůže být chasidem; rav Kehati v komentáři k této mišně píše: pokud je nějaký *am ha-arec* „chasid“, nebydli s ním radši ve stejné čtvrti (Šabat 63a)]. A vysvětleme nyní tuto věc po pořádku.

Základem *chasidut* je to, co řekli z"l (Berachot 17a): šťastný je člověk, jehož námahou je Tóra a který dělá radost svému Tvořiteli. Jde o to, že *micvot*, které byly přikázány celému Izraeli, jsou už známy, a také je známo, kam až dosahuje jejich povinnost; ale kdo miluje Stvořitele –ať je požehnáno Jeho Jméno-, pravdivou láskou, jeho úsilí nebude spočívat v záměru splnit to, co je všeobecně známou povinností udělenou celému Izraeli, nýbrž bude na tom tak, jak je na tom syn milující svého otce, který, když jeho otec trošku naznačí, že si přeje nějakou věc, hned začne tu věc nebo tu činnost realizovat ze všech sil, přestože si o ni otec řekl jen jednou a náznakem, což ale synovi postačuje k tomu, aby pochopil, kam otcova mysl směřuje, a udělá pro něj i to, o co si přímo neřekl, protože si dokáže domyslet, že ta věc udělá otci radost, a nebude čekat, až mu přikáže přímo nebo až mu řekne znova. A můžeme se na vlastní oči přesvědčit, že tato věc se stále rodí mezi dvěma blízkými přáteli, mezi mužem a jeho ženou a mezi synem a otcem, obecně řečeno mezi těmi, jejichž láska je opravdu silná. Nikdo z nich neřekne: nic víc mi nikdo nepřikázal, stačí, abych udělal to, co mi bylo přikázáno přímo! Nýbrž každý si sám odvodí, co má přikazující na mysli, a bude se snažit, aby udělal vše, o čem bude možné usoudit, že to druhému udělá radost.

A takto na tom bude i ten, kdo miluje svého Stvořitele věrnou láskou, protože i On patří do okruhu milovaných; Jeho *micvot*, jejichž příkaz je obecně známý, pro něj budou jako pouhý náznak přání, abychom věděli, k čemu se naklání Jeho vůle a přání. A neřekne tedy: stačí, abych udělal to, co je řečeno explicitně! Nebo: splním povinnost v tom, co je mi jednoznačně přikázáno! *Ela adraba*, naopak řekne: jelikož jsem zjistil a pochopil, že Jeho vůle se kloní k tomuto, budu se pečlivě snažit, abych tomu věnoval co nejvíce a rozvíjel to podle toho, jak budu schopen usoudit, že to odpovídá Jeho vůli! A o takovém člověku je řečeno, že „dělá radost svému Tvořiteli“. A obecným pravidlem *chasidut* tedy je – rozvíjet a rozšiřovat realizaci všech *micvot* po všech stranách a se všemi podmínkami, jak je to vhodné a jak je to možné.

A tak vidíš, že *chasidut* je stejného druhu jako *prišut* [viz kapitoly 13-15], s tím rozdílem, že *prišut* se týká zakazů, a *chasidut* příkazů. U obou jde ale o totéž, to znamená přidat k tomu, co je explicitní, to, o čem je možné usoudit z explicitních příkazů, že to bude radostí před Jeho tváří. A to je opravdové vymezení pojmu *chasidut*. A teď vysvětleme její součásti [v další kapitole].

příště bs"ד 1. část 19. kapitoly:
jaké jsou součásti *chasidut*

THE LAWS OF CHANUKAH

Rabbi Eliezer Melamed

HOW MANY LIGHTS SHOULD BE LIT?

Two separate customs - Ashkenazic and Sephardic - exist regarding the lighting of Chanukah lights - or, more precisely, the number of "Chanukiot" (candelabras) that should be set up in each home. It's interesting that in this instance, the general pattern of Jewish custom is not followed; in this instance, the Ashkenazic communities follow the view of one of the most prominent Sephardic rabbis, the Rambam, whereas the Sephardim

follow the approach of the school of the Tosafot and the Ashkenazic scholars.

There is another point worthy of mention - and that is, that there are three ways to fulfill the mitzvah: The performance of the basic mitzvah, "Mehadrin" (the practice of those who beautify the mitzvah), and "Mehadrin min Hamehadrin." (an even higher-level beautification of the mitzvah.)

To fulfill the basic mitzvah, it is sufficient to light one candle per home on behalf of all members of the family; even on the eighth and final day of Chanukah, this practice is acceptable. But if one wishes to beautify the mitzvah, each person in the home should light one candle on each night. To perform the mitzvah in the most ideal way ("Mehadrin min Hamehadrin") one must add one additional candle for each successive day of Chanukah, to express the graduated intensification of the miracle. This is to recognize that yet another day of the holiday has passed, to commemorate the fact that a small vial of oil continued to burn uninterrupted, and did so for eight days!

Differing customs developed regarding this practice: One custom maintained that each member of the family should light a separate Chanukiah, and add candles for each night; the other practice had only one person, the master of the house, light a Chanukiah with an additional candle on each night.

Sephardic custom determines that only the master of the house lights the Chanukiah, adding a candle each night, while Ashkenazic communities have each family member light a Chanukiah; in the latter custom, family members are careful to distance their menorahs from one another, so that each candelabra is distinctly visible, such that the number of days that have passed since the beginning of the festival can be clearly visible to the observer. In Ashkenazic custom, grown women are not accustomed to light their own candles, but a woman is permitted to if she so wishes; she can even recite a blessing when she lights. Young girls are accustomed to light with a blessing.

REFRAINING FROM LABORS WHILE CANDLES BURN

Women have a unique custom of refraining from performing melacha - acts of creative labor - while the Chanukah candles are burning. In

light of this custom, it has been asked whether or not women are therefore allowed or prohibited from preparing the traditional jelly donuts and potato pancakes immediately after candle-lighting.

(We should clarify that the question relates only to the first half hour after the candles are lit, because, after that time, there is no legal requirement for the candles to remain lit - and it is even permissible at that point to extinguish them. Therefore, it is obvious that a woman may do acts of melacha after the first half hour. The question, however, remains about the permissibility of cooking immediately after the candles are lit.)

Two reasons have been offered as to the basis of the custom that women refrain from acts of melacha after candle-lighting: One is to prevent them from using the light of the candles for their work. (The Chanukah candles may only be observed, but not used for reading, work, etc.) The second reason offered is that since the miracle of Chanukah was initiated by a woman named Yehudit - whose courage led her to behead a commander of the enemy forces - women have a higher-level obligation to celebrate the holiday; for women, then, the holiday is elevated to the level of a classic, Torah-commanded festival, during which melacha is prohibited.

If the first reason cited is the main one for the prohibition of melacha, then any labors that require the light of a candle would be prohibited for the first half hour after the candles are lit; if the second reason is the definitive one, the laws of Chanukah would not be more serious than those of Chol Hamo'ed (the intermediate days of Sukkot and Pesach) during which it is permissible to cook, but is forbidden to do laundry or sew. Former Chief Shephardic Rabbi Moredechai Eliyahu rules according to the second reason; in his view, therefore, it is permissible for women to bake and cook while the candles are burning.

However, families accustomed not to do melacha during this time period should continue to follow their present custom, since they have apparently taken upon themselves the custom according to the first reason. One who does not know of an existing family custom may cook right after candle-lighting, and refrain from melachot forbidden on Chol Hamo'ed such as laundry, sewing, etc.

CHANUKAH CANDLES AND OILS

All oils and wicks are basically kosher for use on Chanukah, unlike the rules governing Shabbat candles. Regarding the latter, the Mishna asks, "With which wicks and oils can we light and with which can we not?" The reason for the distinction is that the light of the Shabbat candles is meant to be used; if the candles do not light well, there is a concern that one will come to adjust the candles so that the candles burn better; this would constitute a desecration of Shabbat. Thus the sages forbade using, for Shabbat, wicks and oils that do not burn well. Such is not the case with Chanukah candles, the light of which may not be used, but only observed. Therefore, all that is needed is a candle that will stay lit for a minimum of a half hour.

Nevertheless, the Rema writes that it is preferable to use olive oil for Chanukah, since the miracle of Chanukah occurred with olive oil; using olive oil, therefore, is a more accurate commemoration of the miracle. Many still use regular wax candles since their light is generally brighter and since such candles are often easier to work with.

A new issue has been raised in modern times - Is it possible to fulfill the mitzvah of lighting the Chanukiah with electric light bulbs? The general consensus among the later rabbis is that electric lights cannot be used. Various reasons were given for forbidding their use - one of the central ones is that Chanukah lights must be similar to those in the Beit Hamikdash (Temple), and an electric light is not similar to the lights in the Temple Menorah.

© 5768 Rabbi Eliezer Melamed

SHABBAT TIMES - PRAHA:

- **Mincha @ kabalat šabat:** 15:51

- **Šachrit:** 9:00

- Sof zman šma (GR⁴A): **9:38**

- Sof zman tfila: **10:22**

**ŠIJUR ON PARAŠAT ŠAVUA vždy
hodinu před minchou v midraši
(česky/in Czech)**

- **Mincha @ seuda šlišit:** 15:30

- **Ški'a:** 16:08

- **Maariv @ havdala:** 17:00

- **Šabat leaves:** 17:02

olomouc -10, brno - 8, karlovy vary, +6, teplice +3

gut šabes, šabesové čtení. vydává pražský rabinát.
redakce: immanuel cháb
download: www.kehila-olomouc.cz
email: gut.sabes@bluetone.cz